

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko dežele za vse leta 25 K, za pol leta 3 K, za četr leta 8 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leta 24 K, za pol leta 13 K, za četr leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam pouj, plača za vse leta 22 K, za pol leta 11 K, za četr leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 50 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znača poštnina. Na naročne brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od petrostopnje petit-vrstre po 12 h, če se oznanilo tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljenstvo je v Knafovih ulicah št. 6, in sicer uredništvo v I. nadstr., upravljenstvo pa v pritličju. — Upravljenstvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

Uredništva telefon št. 34.

Upravljenstva telefon št. 85.

Posamezne številke po 10 h.

Volilna reforma pred parlamentom.

Na Dunaju, 8. marca.

Današnja seja, ki je bila napovedana ob enajstih, se je pričela še ob poludvanajstih. Galerija ni več tako prepričljena kakor včeraj: zanimanje med občinstvom za razprave v parlamentu je padlo, ker se debate o volilni reformi gibljejo v starem, šablonskem tiru, ne da bi bilo v njih kaj življenja ali živahnosti. Tudi med poslanci je videti, da so napram razpravam dokaj apatični.

Pred prehodom na dnevnih red je interpeliral Romun Onciu o dogodkih v Macedoniji, prof. Robič pa o zapostavljenju slovenskega jezika pri zemljevidu uradu pri okrožnem sodišču v Mariboru.

Kot prvi je govoril o volilni reformi krščanski socialist dr. Weisskirchner. V svojem govoru je polemizoval z izvajanjem posl. dr. Grabmayera in izjavil, da je krščansko-socialna stranka za predloženo volilno reformo in da bo z brezobzirno odločnostjo delovala na to, da bo dobil prineip splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice zakonsko veljavno. Krščansko-socialna stranka se zavzema za splošno volilno pravico zato, ker smatra ta volilni sistem za politično potrebo za Avstrijo. Sveže narodno življenje mora priti v parlament, da bo dobi narod one pravice, ki mu gredo že zdavnaj po zakonu in pravici. Obširno je govornik utemeljeval zahteve, naj se v zakonski načrt sprejme določba, da je vsak volilec primoran se udeležiti volitve. Nato se je pritoževal, da je vlada po mačehovsko razdelila mandate na Nižjeavstrijskem in da je zlasti Dunaj, kar se tiče razdelitve mandatov, pričakjan.

Za Weisskirchnerjem je govoril predsednik „Poljskega kola“, grof Dzieduszycki, okoli katerega se je zbrala velika gruča poslancev, ki so z zanimanjem sledili izvajanjem

tega najljutjejšega nasprotnika splošne in enake volilne pravice. Dzieduszycki je govoril silno razburjeno in je patetično izjavil, da splošna volilna pravica še ni vpeljana v nobeni monarhični evropski državi. Vladne volilne reforme ne vodijo logična in pošteta načela; v vsem načrtu ni niti sledu kakšnega temeljnega principa. Volilna reforma je zvarjena na podlagi brezačelnosti. Govornik se je pritoževal, da so se zapadne krovine protežirale na škodo Galicije. To se je prakticiralo iz (opportunitetnih) ozirov, da bi se pridobilo za volilno reformo nemške stranke. Vsa volilna reforma ni ničesar drugega kakor krivično favoriziranje nemškega naroda. Nenemcem se odkrito očita: Vi ste inferiorni ljudje, vi ste samo poldržavljeni in vaš glas odtehta samo polovico tega, kar velja nemški glas. Najbolj je zapostavljena Galicija, s katero gotovi krogi ravnajo tako, kakor da bi bila zarobljena, okupirana dežela. Galiciji se je zgodila kričeca krivica in govornik protestuje proti temu tako v imenu poljskega naroda, kakor v imenu vse galische dežele. Predno se uvede volilna reforma, se mora reformirati ustava in iz parlamenta se mora odstraniti vse, kar se tiče narodnostnih bojev. Govornik ni proti volilni reformi iz strankarsko političnih ozirov, marveč radi tega, ker bi se z izvedbo predložene volilne reforme ustvaril parlament, ki bi ne imel nobene moći in katerega bi ne mogla brzdati nobena vlada. Volilna reforma je sicer potrebna, vendar bi se pa pri tem moral pomisliti, da se sme parlament demokratizirati le polagoma in da se je pri tem treba ozirati na dejanske družabne razmere v državi in med prebivalstvom. Ko je Dzieduszycki končal svoj govor, so mu aristokratski in razni poljski konservativni poslanci pripredili viharno ovacijo, mu pliskali in čestitali, kakor da bi jim bil s tem svojim govorom že tudi rešil njihove v nevarnosti se nahajajoče mandate.

Moravec dr. Koudela je zagovarjal uvedbo proporcionalnega volilnega sistema, ki bi odgovarjal vsem narodnim, političnim in gospodarskim zahtevam, in naglašal, da so Čehi na Moravskem s predlagano volilno reformo prikrajšani, ker so v mestih dali trem petinam Čehov prav toliko mandatov, kakor dvema petinama Nemcev.

Posl. Fink je izjavil v imenu Predarcev, da so z volilno reformo zadovoljni in da se nima vzroka pritoževati proti razdelitvi mandatov in ustavni volilnih okrajev.

Češki agrarec Stanek je podvrgel vladni načrt ostri kritiki in ljuto napadal Mladočeh, ki so baje zakrivili, da so kmetski volilni okraji glede števila mandatov prikrajšani na korist mestom in industrijskim krajem.

Med Stanekovim govorom se je vnel hud konflikt med mladočenskimi poslanci in med češkimi agrarci. Skandal je trajal več minut, nakar se je seja prekinila.

Prosen se je začudil, da ga je Ada poklicala po imenu.

„Dovolite, gospodična — kako pa da pozname cejo moje ime?“

To nepričakovano vprašanje je Ado nekoliko spravilo v zadrego, a le za trenotek, potem je rezolutno odgovorila:

„Saj vendar stanujete v hiši. Jaz poznam vsaj na videz in po imenu vse ljudi, ki tu stanujejo. Ne smete se čuditi. Jaz moram toliko delati, da po več tednov ne pridev z doma. Edina moja zabava je, da v mraku gledam skozi okno na cesto in tako sem počasi spoznala vse ljudi, ki stanujejo v hiši in zlasti tiste, ki me zanimajo.“

Ada je zadnje besede izrekla komaj slišno. Prosen je pa le uganil njihov smisel in je kar je mogel nežno dejal:

„Ves dan delate in skoro nikdar ne pridete z doma? Za gospodično Vaše starosti je to silno žalostno.“

Dvignila je glavo in ga hvaležno za to sočutje pogledala s svojimi resigniranimi očmi.

„Zabavno to pač ni — ali kaj hočem — pomoči ni — moji starši so zelo, zelo revni.“

Prosen se je primaknil bliže. Ada se mu je smilila, a še močneje kakor

Nato je dobil besedo mladočenski posl. Kaftan.

V svojem govoru je ostro kritikal vladno predlogo, kateri je očital, da je biha sestavljen z očitnim namenom, da se Nemcem ohrani njihovo krivično posestno stanje. Vkljub temu je vladni načrt o volilni reformi velikanski korak naprej, ki dokazuje, da se demokratizacija države ne da več zadržati, še manj pa preprečiti. Naj se uveljavlja predložena ali kakaka druga volilna reforma, to je gotovo, da v bodoče ne bo več v Avstriji aristokratskih narodov in zastarelih privilegijev. Glavni pogoji za to je pa revizija ustave na federalistični podlagi, ki bo odvzela bremena osrednjemu parlamentu in določila deželnim zborom večje področje.

Kaftan je končal svoj govor z vzklikom: Stari parlament je mrtev, naj živi novi, na podlagi splošne, enake in tajne volilne pravice ustavljeni parlament!

Moravec dr. Koudela je zagovarjal uvedbo proporcionalnega volilnega sistema, ki bi odgovarjal vsem narodnim, političnim in gospodarskim zahtevam, in naglašal, da so Čehi na Moravskem s predlagano volilno reformo prikrajšani, ker so v mestih dali trem petinam Čehov prav toliko mandatov, kakor dvema petinama Nemcev.

Posl. Fink je izjavil v imenu Predarcev, da so z volilno reformo zadovoljni in da se nima vzroka pritoževati proti razdelitvi mandatov in ustavni volilnih okrajev.

Češki agrarec Stanek je podvrgel vladni načrt ostri kritiki in ljuto napadal Mladočeh, ki so baje zakrivili, da so kmetski volilni okraji glede števila mandatov prikrajšani na korist mestom in industrijskim krajem.

Med Stanekovim govorom se je vnel hud konflikt med mladočenskimi poslanci in med češkimi agrarci. Skandal je trajal več minut, nakar se je seja prekinila.

Prosen se je začudil, da ga je Ada poklicala po imenu.

„Dovolite, gospodična — kako pa da pozname cejo moje ime?“

To nepričakovano vprašanje je Ado nekoliko spravilo v zadrego, a le za trenotek, potem je rezolutno odgovorila:

„Saj vendar stanujete v hiši. Jaz poznam vsaj na videz in po imenu vse ljudi, ki tu stanujejo. Ne smete se čuditi. Jaz moram toliko delati, da po več tednov ne pridev z doma. Edina moja zabava je, da v mraku gledam skozi okno na cesto in tako sem počasi spoznala vse ljudi, ki stanujejo v hiši in zlasti tiste, ki me zanimajo.“

Ada je zadnje besede izrekla komaj slišno. Prosen je pa le uganil njihov smisel in je kar je mogel nežno dejal:

„Ves dan delate in skoro nikdar ne pridete z doma? Za gospodično Vaše starosti je to silno žalostno.“

Dvignila je glavo in ga hvaležno za to sočutje pogledala s svojimi resigniranimi očmi.

„Zabavno to pač ni — ali kaj hočem — pomoči ni — moji starši so zelo, zelo revni.“

Prosen se je primaknil bliže. Ada se mu je smilila, a še močneje kakor

Nato je dobil besedo mladočenski posl. Kaftan.

Pred shodom zaupnikov narodnonapredne stranke.

IV.

V zadnjem zasedanju deželnega zbora kranjskega so poslanci narodnonapredne stranke glasovali skupno s klerikalci za resolucijo, s katero se zahteva uvedba splošne in enake volilne pravice za državni in deželni zbor.

Poslanci so svobodni in neodvisni v izvrševanju svojih mandatov — ali stranka je suverena in nikakor ni vezana se ozirati na to, kako stališče so zavzeli poslanci o kakem vprašanju. Posebno glede volilne reforme nikakor ni treba jemati ozirov na to, kajti znano je, da se je večina somišljenkov dve leti pred tem glasovanjem izrekla zoper tako volilno pravico. Odporn zoper splošno in enako volilno pravico je bil tako velik, da so klerikalci sami svojo zahtevo vrgli pod klop in namesto splošne in enake volilne pravice predlagali samo ustavitev nove splošne kurije. Klerikalci so ponovili svoj prvotni predlog glede splošne in enake volilne pravice šele potem, ko se je kronska načeloma izrekla, da se uvede splošna in enaka volilna pravica na Ogrskem in so vsled tega socialni demokrati začeli velikansko agitacijo v doseglo take reforme tudi v Cislitvanski. Klerikalci so sprevideli, da je s tem postalno vprašanje o splošni in enaki volilni pravici aktualno in zato so se oprijeli novič svojega že zavrnjenega predloga.

Z ozirom na odporn, ki se je bil pojavil glede splošne in enake volilne pravice že poprej, bi bili narodno-napredni poslanci pač dobro storili, da so lani vprašali zaupnike za njih mnenje. Predno se v načelno tako znamenitih in praktično tako globokosežnih zadevah zavzame gotovo stališče, je povsod navada, da vprašajo poslanci celo stranko in prepuste njej odločitev. Avtokratizma še na Ruskem več ne marajo.

Brez dvoma bo tako, je preprosto pripomnil Ada in potem vzdihnila: „Ah, da bi se le že kmalu tako zgodilo.“ Pri teh besedah je Prosen zatrepetal po vsem životu. Kar je bila Ada rekla, se je glasila tako neskončno obupno, da je vzplamela v strašni jezi in stiskajoči pesti začel kričati. „Jaz pa pravim, da se to mora premeniti. In če se ne premeni izlepa, se premeni izgrda. Vse te solze bolesti in obupanja, ki so jih preliili zatiranci in izkorisčanci, se strnijo v mogočen oblak. Grmeti bo začelo in treskalo bo — kakor bi šle v boj vse peklenke sile. Gorje tistim, ki so videli ubožne ljudi jokati, pa niso otrli njihovih solza, gorje vsem krvosessom in gorje tudi tistim, ki so pretakali solze, a se v svoji resignaciji niso upali se niti pritožiti. Maščevanje pride, gotovo pride. Burja bo zapihala, oblaki se bodo strnili, treskalo bo — ah to bo maščevanje — Toda, oprostite gospodiča — čuvstva so me prevzela — gotovo ste se me ustrašili.“

„Ne — jaz mislim ravno tako, kakor Vi.“ Tiho in preprosto je Ada rekla tudi te besede. Tedaj pa se je Prosen naglo sklonil in ji hvaležno poljubil roko. (Dalej prih.)

Poslanci se glede volilne reforme niso ozirali na stranko, dosledno tudi ni treba, da bi se shod zaupnikov oziral na to, kako so poslanci glasovali v tej stvari.

Proti načelu splošne in enake volilne pravice za državni zbor pač ni ugovorov. V delokrog državnega zobra spadajo stvari, ki se tičejo skupnosti in so na sklepih državnega zobra interesirani vsi sloji. Res, da plačujejo sedanji privilegirani davkoplačevalci ogromno večino vseh davkov, ne samo vse direktne davke, nego tudi veliko večino indirektnih davkov. Ali če masa za državo malo plačuje, daje toliko več krvnega davka in zato ima pravico do zastopstva v parlamentu. Ker je pa masa tudi interesirana na sklepih državnega zobra, ker spada v delokrog državnega zobra vse socialno zakonodajstvo, ker masa daje celo državi delavne moči, ki stvarjajo vse to, kar nese potem davke, je splošna in enaka volilna pravica za državni zbor pravčna zahteva, kateri se tudi shod zaupnikov ne bo mogel ustavljati.

Pogled po svetu, nam kaže, da splošna in enaka volilna pravica ni nikakor ni tisto zdravilo za javne bolezni, kakor se zatrjuje. Na Nemškem in na Francoskem imajo splošno in enako volilno pravico, a vendar so javne in socialne razmere precej take kot pri nas. Vestnejo birokracijo imajo pač in uprava je boljša in pravčnejša, ali Francija na pr. še danes nima niti take progresivne dohodarine, kakor zaostala Avstrija in socialno zakonodajstvo v Nemčiji nam je le v toliko naprej, da imajo tam že več let to, kar se pri nas šele pripravlja, starostno zavarovanje industrijskih delavcev.

Ne dvomimo, da dobi parlament po splošni in enaki volilni pravici večjo moč in večjo veljavo in da bo bolje delat kakor sedanji parlamen, ali krvavo se motijo tisti, ki menijo, da bo splošna in enaka volilna pravica ozdravila vse

„Brez dvoma bo tako, je preprosto pripomnil Ada in potem vzdihnila: „Ah, da bi se le že kmalu tako zgodilo.“

Pri teh besedah je Prosen zatrepetal po vsem životu. Kar je bila Ada rekla, se je glasila tako neskončno obupno, da je vzplamela v strašni jezi in stiskajoči pesti začel kričati.

„Jaz pa pravim, da se to mora premeniti. In če se ne premeni izlepa, se premeni izgrda. Vse te solze bolesti in obupanja, ki so jih preliili zatiranci in izkorisčanci, se strnijo v mogočen oblak. Grmeti bo začelo in treskalo bo — kakor bi šle v boj vse peklenke sile. Gorje tistim, ki so videli ubožne ljudi jokati, pa niso otrli njihovih solza, gorje vsem krvosessom in gorje tudi tistim, ki so pretakali solze, a se v svoji resignaciji niso upali se niti pritožiti. Maščevanje pride, gotovo pride. Burja bo zapihala, oblaki se bodo strnili, treskalo bo — ah to bo maščevanje — Toda, oprostite gospodiča — čuvstva so me prevzela — gotovo ste se me ustrašili.“

„Ne — jaz mislim ravno tako, kakor Vi.“ Tiho in preprosto je Ada rekla tudi te besede. Tedaj pa se je Prosen naglo sklonil in ji hvaležno poljubil roko.

bolezni, na katerih trpi država in socialno naše telo. Upanja so velika, a razočaranje bo še veliko večje.

Toda pravična je splošna in enaka volilna pravica, dobra bo, ker bo povečala moč parlamenta in ker je tudi najboljše sredstvo za poživljenje narodovih silev zna — kar pa ni gotovo — pospešiti dobro rešitev avstrijskega narodnostnega problema — zato bi bilo dobro, če se izreče shod zaupnikov za splošno in enako volilno pravico za državni zbor. Seveda se mora ta splošna in enaka volilna pravica izvesti poštano in pravično in ne po Gauschevo. Z Grabmayerjem mora reči narodno-napredna stranka: Pogin Gauschevemu krivičnemu načrtu, a živel a splošna in enaka, poštana in pravična volilna pravica.

Volilna reforma.

Dunaj, 8. marca. V političnih krogih govore, da se začne vlada že prihodnje dni pogajati s posameznimi strankami, da se razdelijo volilni okraji po željah strank. V prvi vrsti se bo sporazumela z voditelji nemških strank. Vlada je baje pri volji, zvišati število nemških mandatov na Nižjeavstrijskem in v sudetskih deželah, nadalje, dovoli Lincu tretji mandat in Kočevju samostojni mandat. Obenem pa zviša število poljskih poslanec v Galiciji od 88 na 93, dokim dobe Čehi ravno 100 mandatov.

Iz odsekov in klubov.

Dunaj, 8. marca. V proračunskega odseku je predložil danes poročalec posl. Lupul poročilo o vladni predlogi glede pokojnine civilnim državnim uradnikom in slugam potom samozavarovanja. Poročalec je pozdravil zakonski načrt ter predlagal: Vlada se poziva, naj predloži državnemu zboru sledeče zakonske načrte: službena doba za državne uradnike in slugenaj se zniža od 40 na 35 let; izda se naj službena pragmatika ter se naj spremeni disciplinarno postopanje v modernem duhu; posmrtni kvartal se mora izplačati za uradniki-samci tisti osebi, ki dokaže, da je za bolnika skrbela ter poplačala pogrebne stroške; za vsako definitivno dosluženo leto se mora primerni del prihodnje četrletnice ali petletnice vracenati v pokojnino.

Dunaj, 8. marca. Za jutri se sklice konferenca klubovih načelnikov, da določijo, kako se izvoli odsek za volilno reformo.

Absolutizem na Ogrskem.

Budimpešta, 8. marca. Novi finančni minister Hegedüs je izjavil, da bo njegovo ministrovjanje trajalo dva do tri mesece, ker upa, da bodo do takrat že nastale urejene razmere.

Vsled izstopa barona Banffyja iz koalicije se je ojačila liberalna stranka. Pristopilo ji je 12 članov, večina iz starega ogrskega plemstva. Cesar je baje rekel nekim politikom, da je Banffy prepozno preseljal. Ako bi bil to storil poprej, bi se mu bila poverila sestava ministrstva na njegovem programu, a sedaj se to ne zgodi več.

Dasi še ni znano, kdaj se razpišejo nove volitve, vendar že v vseh komitatih z naglico sestavljajo volilne imenike, ki bodo do 15. t. m. že izgotovljeni. Tudi med narodnostmi se je že pričelo živahnvo volilno gibanje. Rumunski državnozborski klub je pozval vse svoje člane, da je njihova dolžnost zopet kandidirati. Na prebivalstvo pa so izdali oklic, da ne sme noben Rumun oddati svojega glasu nerumunskemu kandidatu.

Dunaj, 8. marca. Današnja avdijenca barona Fejervaryja pri cesarju je bila tudi v prvi vrsti zaradi razpisa novih volitev. Ako se krona odloči za sklicanje državnega zborna v teku 3 mesecev, se razpišejo volitve na dan 11. aprila.

Pastirski list na indeksu.

Milan, 8. marca. Znani kremonski škof Bonomelii je izdal pastirski list, v katerem deloma odobrava

ločitev cerkve od države, in sicer „in hypothesi“, t. j. ako država preveč škoduje cerkvi, da ni mogoče ohraniti idealnega združenja. Dasi bi taki nazor morali ugajati Rimu, vendar je papež prepovedal čitanje tega pastirskega lista v cerkvah. Škofovo naziranje imenuje papež „skrajnega obžalovanja vredno, zelo škodljivo, smrtni strup“. Škofa so že ovdali „sveti“ inkviziciji ter bo gotovo odstavljen.

Program novega italijanskega ministrstva.

Rim, 8. marca. Ministrski predsednik Sonnino je razvijal danes v zbornici program svoje vlade. Povedal je, da je treba za reorganizacijo in podaljšanje raznih potrebnih železnic 1300 milijonov. Posebno pozornost hoče vlada posvetiti južnim pokrajinam ter jih socijalno in gospodarsko povzdigniti s tem, da zniža za Sicilijo in Sardinijo davek za 30%, začne osuševati močvirni svet itd. Vlada pripravlja načrte v prilog častnikom in podčastnikom in za razširjenje dveletne vojaške službe. Trozvezzi ostane zvesta inverna.

Krisa na Francoskem.

Pariz, 8. marca. Vsi časopisi so edini v tem, da je sedanja ministrska kriza skrajno težavna. Mogoče bi bilo le ministrstvo levice, ki bi izvrševalo zakon o ločitvi cerkve od države brez izzivanja, vendar pa tudi brez slabosti ter ki bi v zbornici zopet obnovilo sloga republikancev. Najbrže sestavi novo ministrstvo Millerand, ki naprosi doseganega ministrskega predsednika Rouviera, da obdrži ministrstvo zunanjih zadev.

Maroška konferenca in Avstro-Ogrska.

Madrid, 8. marca. Glede mednarodne policije so predložili načrte francoski in avstro-ogrski zastopniki. Francoski načrt predlaga, naj se policijski zbor sestavi iz mošamedanskih Marokancev s francoskimi in španskimi instruktorji. Vseh policajev, ki se razdeli na razna maroška pristanišča, naj bi ne bilo več kot 2500 in ne manj kot 2000. Francija in Španija dasti 16 častnikov in 32 podčastnikov. Avstro-ogrski načrt načrte pristanišča, v katerih naj bi opravljali policijsko službo Francozi in v katerih Španci. Pristanišče Casa Blanca se izroči ali švicarski ali nizozemski policiji. Načrt tudi zahteva posebnega nadzorovalnega častnika, za kar se vzame najbrže kak mošamedanski častnik bosansko-hercegovškega polka. Nemčija ima proti obema načrtoma svoje „tehtne“ pomislike.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 9. marca.

Klerikalno-nemška zveza na Jesenicah. Kar so klerikalci toliko časa tajili, to se je sijajno izkazalo pri obč. volitvah na Jesenicah kot resnica. Klerikalci so se zvezali z Nemci in protestanti, da dobe jeseniško občino v kremlje. Za volitev iz III. razreda na Jesenicah so skupno postavili kandidate. Fajmošter Zabukovec je izdal tiskane listke, v katerih je priporočal te kandidate kot kandidate slovenske ljudske stranke, direktor Luckmann pa je izdal nemške listke, s katerimi je priporočal one iste kandidate kakor fajmošter. Boljšega in prepričevalnejšega dokaza za zvezo klerikalcev in Nemcev kakor ta skupni oklic pač ni lahko dobiti. Razobesili smo ta oklic pri Šešarkovi trafiki.

Občinske volitve na Jesenicah. Včeraj je volil III. razred. Pred nekaj leti je bil med klerikalci in med naprednjaki sklenjen kompromis v svrhu, da zmagajo slovenski kandidati. Le z veliko težavo se je to doseglo. Letos je šla klerikalno-nemška zveza v boj zoper naprednjake. Ves duhovski in tovarniški terorizem je bil na

delu, duševni in materialni pritisk je bil strahovit. Proti združenim klerikalcem in Nemcem narodnonapredna stranka seveda ni mogla zmagati. To je bilo znano v naprej, to smo povedali mi in „Jesenška straža“. Ali vzliz temu, da se je moralna narodnonapredna stranka vojskovati zoper združene nasprotnike, za katere je delal velikanski vpliv tovarne in velikanski aparat katoliške duhovščine, je tako častno podlegla, da mora vsakdo reči: klobuk dol pred temi možmi, ki so šli v boj proti združenim klerikalcem in Nemcem. Volitev za III. razred je bila končana o pol 9. ura zvečer. Oddanih je bilo 3271 glasov. Kandidatje klerikalno-nemške zveze so dobili 1963 glasov, kandidatje narodnonapredne stranke pa 1308 glasov. Klerikalno-nemška zveza je torej zmagala za 655 glasov. Pri volitvi namestnikov je volilo 283 klerikalcev in Nemcev in 189 naprednjakov, razlike je bilo torej 94 glasov. Kakor rečeno je bilo v naprej gotovo, da zmaga zveza izdajalnik klerikalcev in Nemcev, a ponosno smo na narodnonapredne može, ki so šli neustrašeno v boj.

„Sokol“. Piše se nam: Na Podlesnikovo poslano v „Slovencu“ z dne 6. t. m. „Proti Sokolu“ želimo prav od srca, da bi vsi kranjski kaplani na dvoriščih postavili drog in bradljo, oblekl belo telovadsko srajce in modre triko hlače. „Slovenski Sokol“ in „Sokolski koledar“ naj jim bo prijazno vsakdanje berivo. Kako bi se naši kranjski kaplani lahko izvezbali v teku, skoku, metanju diska in kopja, ko imajo toliko časa in prilike. Koliko pozabljenih stoj na rokah izza dijaških let bi se zopet prikazalo na bradlji. Kako dobro in zdravo narodno delo bodo storili naši domoljubni kaplani, če bodo sami z lastnim dejanskim zgledom spodbujali k telovadbi in nabirali prispevke za nabavo telovadnega orodja. Ljubljanski lemenat se premeni v kurz za telovadske vadičeve. Po stenah bodo razobešeni telovadni načrti, vaje s kiji, podobe iz boksa, batona, metanja in mečevanja, slike grških kipov itd. **Če pa duhovščina sama ne poprime za drog in bradljo,** potem je snovanje orlov poskušena konkurenca, pa slaba konkurenca, ker ji nedostaja blagega, čistega rodoljubnega namena. Dr. Ed. Gregr pravi: „Kakor sokol ljubi solčno svetlobo, ker je ptica jasnega dneva in ne temne noči, tako se tudi mi odvračamo od teme, od črne noči nevednosti in blodenj in potapljam svojega duha edino v jasnih valovih prosvete in resnice.“

Občinske volitve v Šošnju. Iz Šoštanja se nam piše 8. t. m.: Namestnija v Gračeu je razpustila občinski zastop Šoštanjski in so se vrstile danes volitve v I. in II. razredu na podlagi starega imenika. Veleni smo skoraj gotovo, da mi Slovenci propademo, vendar nas je pa presenetilo, da sta se odtegnila volitvi prejšnja naša narodna volilca Hliš in Habjan; zadnji se je odpeljal v Opatijo gotovo za mastno nemčursko nagrado. Župnik Govedič, ki je dosedaj že trikrat z napsotnikom volil, se sedaj ni udeležil volitve in je bil v rezervi le za slučaj, da prideeta Hliš in Habjan na volišče. Vladni komisar Zoffal — rojen v rusinski koči v Bukovini — se je izdal za velikega zaščitnika nemčurjev, pa tudi za grozno omejenega človeka. G. Ivan Vošnjak je resigniral na prejšnjo izvolitev obornikom v III. razredu; tega vladni komisar ni hotel vzeti na znanje in je razložil, da izvolitev g. Vošnjaka v II. in III. razredu ni velenjna za slučaj, če bi bil v teh razredih voljen. Priprustil je g. Orla voliti za svojo ženo, ki trohni že v grobu in ima Orel že drugo ženo; Zoffal je torej tudi zagovornik bigamije! Volilni komisiji je predsedoval Zoffal in so bili izvoljeni v nju gg.: Ivan Vošnjak, dr. Filipič, Hans Woschnagg in Gaude. G. Ivan Vošnjak je prevezel to mesto šele potem, ko mu je vladni komisar garantiral, da zabranj

vsako demonstracijo ali ovacijo nemčurske svojati. Zato pa tudi danes ne grmijo topiči, (nabitih so imeli nemčurji že 100) in ne vihajo frankfurtarice in to naj bo znak svetu, da slovenski Šoštanj še ni padel. Bili bodoči boj do skrajnosti tako dolgo, da se nam ponudi kompromis ali pa prisilimo vladu na drug način, da razveljavlji vse tri razrede in razpiše novo volitev na podlagi novega imenika in ne starega, sleparskega, sfauciranega od Oplustila. Delujte torej neumorno pa tisoč Šoštanjski narodnjaki, ki ste zato poklicani, in preprečite, da bi padla postojanka, na katero gleda s ponosom in zaupanjem ves slovenski svet in mislim, da storite prvi korak s tem, da enkrat za vedno odrečete pravico prvo vlogo v Šoštanju igrati tistim ljudem, ki niso nič in s svojim hujskanjem samo razdražijo lastne in nasprotne duhove.

Nemški ljudski svet za Spodnje Štajersko

Spodnje Štajersko je sklenil v nedeljo tole resolucijo: katero smo že včeraj na kratko omnenili: Nemški ljudski svet za Spodnje Štajersko se zavaruje kar najoddolnejše proti poslovovanju Avstrije, ki je namevana vladna predloga volilne reforme in proti uničenju nemštva v tej državi, katero uničenje je s tem podano; nemški poslanci se torej pozivajo, da nastopijo najostrejše proti vladni predlogi volilne reforme, zlasti pa proti razdelitvi volilnega okoliša 9. štajerskega volilnega okraja (mesto Maribor) in da skrbe za varnost nemštva pod vsemi pogoji. Silen strah imajo torej Nemci pred nami, še celo v Mariboru se nas boje, ko jim je vendar ravnotukaj tako zagotovljen mandat, da ga jim po sedanjem načrtu volilne reforme sploh ni mogoče nikoli iztrigli.

Sodna vest. Za praktikanta pri računskega oddelku višjega dež. sodišča v Trstu je imenovan gospod Vladimir Dekleva.

Vojaške vesti. Za povelnika tržaške garnizijske bolnišnice je imenovan višji štabni zdravnik dr. Emil Trnk a iz Prage. Dosedanjem povelnik, višji štabni zdravnik dr. Florijan Eberle, je postal sanitetni načelnik 5. armadnega voja. Vojaški kurat II. razreda je postal duhovnik lavantske Škofije Ernest Terstenjak.

Repertoar slovenskega gledališča. Iz pisarne dramatičnega društva se nam javlja: V soboto, dne 10. marca se uprizori drugič izvirna drama „Ljubislava“. V torek, dne 13. marca se ponavlja tretjič opereta „Don Cezar“. Vlogo Maritane igra in poje gospa Irma P. Polakova. V petek 16. marca pa se uprizorite prvič noviteti „Tuji kruh“ in „Venus victrix“.

Slovensko gledališče. Po dolgem času smo sночи imeli priliko pozdraviti na našem odu izvirno slovensko delo. Redka prikazan je to pri nas, zato je treba vsak tak pojav pozdraviti z odkritočrnim veseljem, saj znači to en korak naprej v razvoju slovenske dramske umetnosti, ki je pri nas še takoreč v povojuh. Zato tudi ne moremo odobravati, da je naše občinstvo baš napram slovenskim izvirnim delom silno apatično in se vselej odlikuje, kadarkoli pride na oder kaka domača drama, zgraj s svojo odstotnostjo. To je slabo boddilo za slovenske pisatelje, ako vidijo, da odklanja domač občinstvo, ki bi vendar moral z vsemi silami podpirati razvoj slovenske drame, a priori vsak njihov umotvor, ne da bi se samo prepričalo, da je ta od-klonitev utemeljena ali ne. Na ta način je vsak napredek na polju dramske umetnosti pri nas nemogoč.

Etim Kristanova drama „Ljubislava“, ki se je snoči vprizorila na našem odu, ni v vsakem oziru umetniško dovršeno delo, a je umotvor, ki ima literarno vrednost in se odlikuje mestoma po izrednih vrlinah. Drama je pisana v verzih, ki tečejo gladko in lahko, jezik je lep in bogat bujnih prispevkov. Sujet drame je vzet iz staroslovenske zgodovine korotanske in slika borbo med prodirajočim krščanstvom in pogadanjem na eni strani in boj med grmanstvom in slovenstvom na drugi strani. Kompozicija drame je dokaj večča, a v tehničnem oziru je delo pomajkljivo zgrajeno; dejanja je premalo, a še to se razvija prepočasi. Dialogi so sicer lepi, a predolg. V drami se veliko preveč pripoveduje, posamni prizori imajo bolj epičen nego dramatičen značaj. Še tako sami na sebi krasni dialogi in monolog postanejo dolgočasni, ako se v njih

zgolj pripoveduje; v drami je treba življena, živahnosti in pred vsem dejanja. Ako tega ni, mora umotvor, in naj se še tako lepo čita, na odrus propasti. Če govorijo in igrajo na pozornici samo tri ali štiri osebe, a so ves čas na odu številni ensembli, ki ne vedo kaj početi in kam se dejeti in ki sami čutijo, da so zgraj nepotrebna štafaža, dela to na gledalce silno mučen vtisk. Značaji v drami so precej dobro očitani, zlasti so markantno opisani Ljubičan, Milorad in Bistromir. Najbolj nejasno in megleno je očitana Ljubislava, ki bi naj bila glavna junakinje drame. Ljubislava je naslikana kot skoz in skoz histerična ženska, ki je brez vsake energije in svoje volje; junak v drami mora biti eminentno aktivna, a ne zgraj nepotrebna oseba; zato je tudi tip glavne junakinje Ljubislave ponosenčen, in bi tudi pisatelj drame storil bolje, ako bi delo ne krstil z Ljubislavo, ampak mu nadel drng naslov, postavim „Za staro vero in svobodo“, s čimer se končuje najefektnejše dejanje vse drame. V tem slučaju bi se za glavnega junaka lahko smatral Milorad, ki je še najboljši očitan, dasi tudi on nima vseh znakov, ki jih mora imeti junak v drami. Kakšne ideje nositeljica bi naj bila Ljubislava, ni jasno razbrati iz njene značaja, niti iz njene besede. Da bi predstavljal trikrat poklicalo na oder. Razmeroma najmanjši uspeh je imelo zadnje dejanje deloma radi tega, ker je tehnično pomajkljivo zgrajeno, deloma pa tudi radi tega, ker Gottwald je v tem prizoru ni bil na svojem mestu. Vobče je naša sodba o dramati, da je krasno literarno delo, ki ima sicer v gledališču tehničnem oziru dokaj napak, ki se pa lahko popravijo, da bo drama res vspela in ostala kot ena najboljših domačih točk stalno na repertoarju našega gledališča. Drama je vzeta iz staroslovenske zgodovine — delujejoče osebe so pa nastopale v rimskih in grških kostumih! Bistromir je v zadnjem dejanju dvakrat zatobil v rog, to je bil za del občinstva povod, da se je glasno smejalo. Takšno obnašanje v gledališču je najmanj otročje, ako ne neumno. Igralo se je vobče prav dobro. O igri posamni osebi pa bodoči sprengovili pri reprizi. — x.

M. M. Pajka, "Renesansa v Italiji in na Nemškem" (s skicami), ki se vrši danes ob pol osmih zvečer v "Mestnem domu".

— **Redni občni zbor „Dobrodružnega društva tiskarjev na Kranjskem“** se vrši v nedeljo, dne 11. marca 1906. ob 9. uri dopoldne v restavracijskih prostorih "Narodnega doma" v Ljubljani. (Pod stopnicami na desno.)

— **Redni občni zbor zadruge kraljevštva itd.** bo v nedeljo, dne 11. marca o pol 10. uri dopoldne v "prostorih Rokodelskega doma" pri g. Ložarju, Komenskega ulice št. 12.

— **II. redni občni zbor podružnice „državnega društva državnih pomožnih uradnikov“ za Kranjsko v Ljubljani** se je vršil dne 4. t. m. v restavracijskem salonu „pri levu“ na Marije Terezije cesti. — Občni zbor je otvoril gospod Stegnar, ki je po odpotovanju tajnika in odstopu načelnika začasno prevzel tajniško mesto ter poročal — po soglašni izvolitvi g. Starovašnika iz Litije predsednikom zbornanja — o društvenem delovanju in stanovskih razmerah ter je naposled pozval navzočo tovariše k skupni organizaciji in marljivemu delovanju. Blagajnik g. Bischof je podal blagajniško poročilo, nakar so mu navzoči člani za vestno in točno delovanje izrekli svoje zahvalo. — Dalje se je poročalo o bodočem programu osrednjega društva in podružnice ter so se sklenili tudi razne resolucije. — Dosedanja članarina, letnih 3 K 60/ se je znižala na 2 K, ki jih bode vplačevati polletno. Končno se je vršila volitev odbora, ter je bil predsednikom izvoljen g. Stegnar; drugi odborovi člani se bodo naznarili po konstituciji odbora. — Novoimenovani predsednik je sprejel izvolitev z objubom, da bode po svojih močeh vestno in marljivo deloval v prospeku društva in splošno korist državnih pomožnih uradnikov ter je zaključil občni zbor s prošnjo, naj ga vsi člani podpirajo ter med brezbrinimi tovariši agitirajo, da pristopijo vsi tako k osrednjemu društvu kot k podružnici, kajti brez skupne organizacije in sloga je energično delovanje nemogoče.

— **Za ljubljanski grad** se briga celjska "Vahtarica". Celjske kulturne silne peče, če bi se na ljubljanskem gradu ustanovil nameravani etnografski muzej, umetniška galerija itd. ter vprijejo, kako globoko bodo Slovenci posegali v državni žep in tako oškodovali nemške dajkoplačevalce. Naj se celjski nemškutarji ne boje tako strasno, iz njihovega žepa ne pojde nič. Ce je pa Ljubljana naprednejša, nego kako nemško mesto, si pa Nemci najlepše ohlade svojo jezo stem, da lepo pricaplajo za nami, če pa tega nočejo, naj pa molče, ker sicer se njihovim bedastom smejte vsak razsoden človek.

— **V Selcih** je umrl 7. t. m. znani posestnik Jakob Sedej Gorenjpoljer v starosti 65 let. Pokojnik je bil vseskozi poštenjak, odkritosrčen, v svojih načelih neupogljiv, izkratka značajan mož, kakršnih je vedno manj na deželi. Pred 29. leti, ko se je ustanovilo bralno društvo v Selcih, je postal ustanovni član in bil potem velikoletni odbornik — sploh vseskozi zvest in delaven član društva. Društvo je v znak hvaložnosti spremilo z zastavo k zadnjemu počitku tega vrlega moža. Bralno društvo v Selcih je izgubilo enega najbolj marljivih članov. Bodite mu zemljica lahka!

— **Iz Št. Petra na Krasu.** Včer poln umetniškega užitka in zavave smo imeli 3. sušca, ko se je vršil koncert v prid spomeniku pesnika S. Kalca, slavljenega M. Vilharja. Slavni postojanski salonski orkester je blagovolil se potruditi k nam ter brez odškodnine prirediti zavavo, kakršne še ni doživel St. Peter. V sijajno razsvetljenih prostorih kolodvorske restavracije se je zbral lepo število odličnega občinstva, dragih gostov iz Postojne, Ilirske Bistre, Trsta, Sežanec in bližnje okolice, a tudi domači so se odzvali v polnem številu. Divili smo se krasoti slovenske pesmi in veseli poslušali ubrano sviranje orkestra. Med pevskimi točkami nam je najbolj ugajal ženski zbor "Divja rožica" in mešan zbor "Planinarka". Posebno fino je izvajal orkester krasno "Narodno pesem" in divno "Pravljico", a skoraj najbolj nas je presenetil "Zabavni vlak". Mnogo točk se je moralo zaradi burnega ploskanja in navdušenih klicov ponavljati. Med odmorom je bil up in sneh vzbujajoč srečolov. Odbor, pri katerem je sodeloval s posebno vremeno gospod nadučitelj Engelman, je obdaril državne pevke s šopki in izborni orkester z liro, ovančano s trakovi in napisom. Koncert je v vseh ozirih izvrstno uspel, čisti dobiček znaša nad 260 K. Po odhodu orkestra se je razvila prosta zabava med ostalimi in je trajala do ranega jutra. Naj bo na tem mestu izražena najtoplejša zahvala velikodušnosti slavnega orkestra ter želja, da bi nam bila kaj kmalu

zopet dana prilika občudovati njega vrline.

V. S.

Celjsko godbeno društvo.

Iz Celja nam poročajo: Vsek narod in resnobna stranka, ki hoče trajno napredovati in dosegati uspehe, mora vedno spopolnjevati svojo narodno, politično, gospodarsko ter splošno organizacijo, h kateri spada tudi društveno in socijalno življenje, v katerem pa so petje, godba in gledališčne predstave najvažnejši činitelji. To so spoznali pred mnogo leti tudi celjski Slovenci ter so ustanovili "Sokola", "Celjsko pevsko društvo" in "Narodno godbo", katera je bila dosedaj last "Celjske narodne čitalnice". V zadnjem desetletju pa so se celjski in bližnji Slovenci — posebno odkar stoji "Narodni dom" — tako pomnožili in okreplili, da so se vsled tega tudi naravne razmere in okolnosti glede raznih potreb za daljnji napredek v društvenem in socijalnem življenju ter uspevanje narodnih društev in drugih faktorjev tako bistveno spremenile, da nekatere društva in razne naprave po sedanjih pravilih, sestavi in organizaciji ne morejo več ustrezati in zadostovati sedanjim faktičnim potrebam in zahteyam. Vsled tega se je, kakor znano, "Celjski Sokol" že nekako preporodil, kar mu je doneslo sijajnih uspehov. Dosedanja "Celjska narodna godba" pa je preosnovala v "Celjsko godbeno društvo", katero ima ustanovni občni zbor v soboto 10. sušca ob 8. uri zvečer v gostilni "Narodnega doma" v Mariboru. Pričakovati je prav mnogobrojne udeležbe iz vseh krogov mariborskih narodnjakov.

— **V dravo je skočil** v Mariboru upokojeni strojevodja 56letni Friderik Trentini. Mož je bil vdan pijači in bil zaradi tega upokojen. — **Zmrznil** je zelar Jakob Dokl v Borovcu pri Ptaju, ko se je v neki ptujski žganjarni tako napolnil hudičeve kapljice, da je obležal v snegu. Dokl je bil vnet pristaš "Štajerc"v.

— **Velika nesreča v rabeljskem rudniku.** V rudniku pod Rabeljem je zasulo štiri rudarje iz Ziljske doline in mladega inženirja Lacknerja. Vse so izkopalni mrtve.

— **Učitelj - učijalec oproščen.** Graški porotniki so oprости učitelja Sattlerja, ki je s pestmi ubil milnjarko Schmidbauerja. Porotniki so namreč izjavili, da Sattler ni imel namene moža ubiti. Brez komentarja.

— **Divji mož.** V neposredni bližini Gradača, v takozvanem gozdu Plabuč, so nabiralke drv večkrat zaledale popolnoma nagega, zdiyanega moža, ki je takoj zbežal dalje v gozd. Končno je policija iz Eggenberga preiskala gozd ter res zasačila divjega moža. Bil je popolnoma nag in razmršen. Povedal je, da je 50letni Fr. Leitner, doma iz Trat v radgonskem okraju. Obleko je zavrgel, da se je iznebil — mrčesa.

— **Nemška pamet.** Kakor poročajo nemški listi, sta prišla dva cigana — mož in žena — k nekemu nemškemu kmetu pri Wolfsbergu na Koroškem prosit prenočišča. Kmet ju je sprejel, dasi je imel ženo na smrt bolno. Komaj sta se v sobi malo zagnela, je začela ciganka bolno ženo izprševati ter ji zatrjevati, da ona ni bolna, ampak začarana. Ciganka ji je obljudila, da jo reši, ako ji je do gotovo vsto denarja. Bolna žena je koj o tem obvestila moža in ta je dal ciganki ves denar, kar ga je imel pri hiši v znesku 60 kron. To pa ciganka ni bilo dosti, ampak zahtevala, da je še mnogo več. Neveden mož je letal od hiše do hiše prosi posojila in je nabral tako nekaj čez 300 kron, kateri znesek je takoj ciganki izročil. Seveda, da je cigansi parček nato kmalu izginil. Pa pravijo, da nemški kmet ni neumen.

— **Laška kultura na Goriskem.** Lahi se vedno bahajo s svojo kulturo in davčno močjo, ki sta tako velikanski, da bi po volilni reformi moral Lahi sami dobiti vse mandate na Goriskem, če bi se pravčno presojalo to kulturo in davčno moč. Tako trde Lahi, dočim je stvar v resnici malec drugačen. V Gorici med Lahi ni nikakega kulturnega delovanja, pač pa na največ analfabetov v celi deželi. Izobrazbe ni prav nobene med njimi in če se pogleda med laške delavce in nižje sloje, je naravnost strašno, kako so ti ljudje zabit. V Furlaniji je še slabše. Tu Italijančki še svoje narodnosti ne poznavajo. "Io soi todešk", pravi Furlan. Pri Furlanih ne dobiš nikjer nobenega lista ali knjige, ker Lahi in Furlani izgubljajo čas s praznimi besediščem in nožem ter k večjemu s kakim plešom. Vse drugače je pri goriških Slovenih; skoro v vsaki vasi je pevsko in bralno društvo, čitalnica, lepe veselice, igre, katere predstavljajo kmetski ljudje. (V tem oziru smo mi Kranjec za goriškimi Sloveniše daže, dače in tudi glede narodne zavednosti so nam naši goriški bratje lahko v prav lep izgled, katerega je treba tudi posnemati!) Kar se pa tiče davčne moči goriških Lahov, je pa stvar tako: Če bi Slovencev ne bilo

Sedaj šteje "Savinski Sokol" 28 izvršujočih in 49 podpornih članov, skupaj tedaj 77. Dne 17. srečana prirejena maskarada je uspela v moralnem smislu prav sijajno, v gmotnem pa povoljno. Od zadnjega občnega zabora je bilo 717 K dohodkov. Razgovor je bil živahn zlasti glede obleke in novih pravil. Br. Smrtnik je podal več primernih navodil. Glede telovadbenega vaditelja so bila mnenja različna — končno se vsi zadeva prepusti odboru, da ukrene vse potrebitno v tej zadevi. Vaditelja moramo kmalu dobiti. Kar se tiče izleta v Brezice in v Zagreb, se je sprejel nasvet br. dr. Goričarja, glaseč se: "Društvo naj bo pripravljeno, t. j. izvežbanu tako, da lahko nastopi, vse drugo se prepusti odboru. Izvolila sta se dva računska pregledovalca, in sicer br. dr. Josip Goričar v Mozirju in br. Janko Verbič v Gornjem gradu — odbornikovim namestnikom se pa izvolita br. Ign. Šijanec v Gornjem gradu in br. I. Holubar v Mozirju. K točki "ustanovitev ljudske knjižnice" je govorilo več bratov in se je končno določilo za nekaj časa počakati, ker moramo najpoprej telovaditi, potem se pa tako osnuje. Določilo se je tudi, da se izvlečki zapisnikov odborovih sej po okrožnicah došljajo članom.

Obe podružnici v Mariboru

družbe sv. Cirila in Metoda priredeje svoj letošnji občni zbor z običajnim sporedom v četrtek, dne 15. sušca ob 8. uri zvečer v restavraciji "Narodnega doma" v Mariboru. Pričakovati je prav mnogobrojne udeležbe iz vseh krogov mariborskih narodnjakov.

— **V dravo je skočil** v Mariboru upokojeni strojevodja 56letni Friderik Trentini. Mož je bil vdan pijači in bil zaradi tega upokojen.

— **Zmrznil** je zelar Jakob Dokl v Borovcu pri Ptaju, ko se je v neki ptujski žganjarni tako napolnil hudičeve kapljice, da je obležal v snegu. Dokl je bil vnet pristaš "Štajerc"v.

— **Velika nesreča v rabeljskem rudniku.** V rudniku pod Rabeljem je zasulo štiri rudarje iz Ziljske doline in mladega inženirja Lacknerja. Vse so izkopalni mrtve.

— **Učitelj - učijalec oproščen.** Graški porotniki so oprости učitelja Sattlerja, ki je s pestmi ubil milnjarko Schmidbauerja. Porotniki so namreč izjavili, da Sattler ni imel namene moža ubiti. Brez komentarja.

— **Divji mož.** V neposredni bližini Gradača, v takozvanem gozdu Plabuč, so nabiralke drv večkrat zaledale popolnoma nagega, zdiyanega moža, ki je takoj zbežal dalje v gozd. Končno je policija iz Eggenberga preiskala gozd ter res zasačila divjega moža. Bil je popolnoma nag in razmršen. Povedal je, da je 50letni Fr. Leitner, doma iz Trat v radgonskem okraju. Obleko je zavrgel, da se je iznebil — mrčesa.

— **Nemška pamet.** Kakor poročajo nemški listi, sta prišla dva cigana — mož in žena — k nekemu nemškemu kmetu pri Wolfsbergu na Koroškem prosit prenočišča. Kmet ju je sprejel, dasi je imel ženo na smrt bolno. Komaj sta se v sobi malo zagnela, je začela ciganka bolno ženo izprševati ter ji zatrjevati, da ona ni bolna, ampak začarana. Ciganka ji je obljudila, da jo reši, ako ji je do gotovo vsto denarja. Bolna žena je koj o tem obvestila moža in ta je dal ciganki ves denar, kar ga je imel pri hiši v znesku 60 kron. To pa ciganka ni bilo dosti, ampak zahtevala, da je še mnogo več. Neveden mož je letal od hiše do hiše prosi posojila in je nabral tako nekaj čez 300 kron, kateri znesek je takoj ciganki izročil. Seveda, da je cigansi parček nato kmalu izginil. Pa pravijo, da nemški kmet ni neumen.

— **Laška kultura na Goriskem.** Lahi se vedno bahajo s svojo kulturo in davčno močjo, ki sta tako velikanski, da bi po volilni reformi moral Lahi sami dobiti vse mandate na Goriskem, če bi se pravčno presojalo to kulturo in davčno moč. Tako trde Lahi, dočim je stvar v resnici malec drugačen. V Gorici med Lahi ni nikakega kulturnega delovanja, pač pa na največ analfabetov v celi deželi. Izobrazbe ni prav nobene med njimi in če se pogleda med laške delavce in nižje sloje, je naravnost strašno, kako so ti ljudje zabit. V Furlaniji je še slabše. Tu Italijančki še svoje narodnosti ne poznavajo. "Io soi todešk", pravi Furlan. Pri Furlanih ne dobiš nikjer nobenega lista ali knjige, ker Lahi in Furlani izgubljajo čas s praznimi besediščem in nožem ter k večjemu s kakim plešom. Vse drugače je pri goriških Slovenih; skoro v vsaki vasi je pevsko in bralno društvo, čitalnica, lepe veselice, igre, katere predstavljajo kmetski ljudje. (V tem oziru smo mi Kranjec za goriškimi Sloveniše daže, dače in tudi glede narodne zavednosti so nam naši goriški bratje lahko v prav lep izgled, katerega je treba tudi posnemati!) Kar se pa tiče davčne moči goriških Lahov, je pa stvar tako: Če bi Slovencev ne bilo

na Goriškem, so Lahi ob tla, posebno pa v Gorici, kjer Slovenci drže vse pokonci. Kar znozi Lah davka v davkarijo, dobil ga je pri Slovencih. Kljub temu hočejo Lahi slepiti svet s svojo kulturo in svojo davčno močjo in s takimi fabulami si hočejo sedati priboriti še en državnozborski mandat. No, upamo, da se jim to korenito ponesreči!

— **V konkurz** je prišel trgovec Leopold Zakrajšek v Gorici.

— **Umrl** je v Trstu profesor komunalne realke g. Mihail Stosić, star 49 let.

— **S terpentinom** sta se zastrupila v Trstu Emil Mander in Maria Rustia, kakor smo že poročali, in sicer zato, ker se nista mogla poročiti. Samomorilca sta oba umrla in so ju skupaj pokopali. Pogreba se je udeležila velikanska množica ljudi, njuni krsti se pa nista videli izpod obilno vencev.

— **Samemor slepca.** V Trstu je skočil v neki vodnjak 34letni slepec Alojzij Paganacc. Truplo je bilo že 10 dni v vodi in že precej razpadlo, ko so dobili.

— **Redko ribo** so ujeli ribiči na ribolovu v Kvarneru. Riba je takozvani morski prešiček (Centraria Salviani) in je v Jadranu morju jako redka. V soboto jo pripeljejo v zoologisko stacijo v Trst.

— **V templiju pijanstva,** kakor se običajno imenuje hotel "Union", se postni čas prav primerno praznuje. V torek je vladala v teh blagovljenih prostorih prav kanibalska pijanost. Iz nje se je potem razvila velikanski pretep na ulici, kar sedem redarjev je moralno intervirovati.

— **K slučaju sleparja Junga.** Kakor zdaj vse kaže, Josip Jung, ki je v zaporu pri deželnem sodišču, najbrže ni ogoljufal strank, ampak svojo tvrdko, to je "I. österr. Geschäfts- und Realitätenbörse, Wien VI/2 Marchettigasse 1, Antoinette Kuny". Jung je bil od tvrdke namreč res pooblaščen, zanje sklepati pogodb. A on je denar, ki ga je prejemal od strank, zase porabljal, mesto da bi ga po odtegnitvi provizije na Dunaj tvrdki pošiljal. Zato tvrdka o neštihih s strankami sklenjenih pogodb načesar izvedela ni in dan da so prihajale iz vseh strani monarhije reklamacije na Dunaj, zakaj se pogoda ne izvrši. Upati je torej, ker je "Geschäfts und Realitätenbörse Kuny" velika dunajska tvrdka, da bo vse po agentu Jungu sklenjene pogodbe pripoznala in škodo le ona sama trpela.

— **Nedostojno.** Druga leta, ko so meščani ob tem času hodili k "Božjem grobu" v Stepanju vas in od tam na Fužine, so jih otroci ob stezi prodajali eveltice, katere so natrgrali po Golovcu in travnikih in je res marsikdo iz usmiljenja sputil kak krajcar, ne da bi bil vzel kak šopek. Letos pa se je stvar popolnoma zaobrnila.

Ob stezi po Kodeljevem, posebno pa pred mostom, ki veže

za Italijane. Med Verzegnasijem in Biankinijem se je vnel oster prepir. Veliko zanimanja je vzbudil govor načelnika konzervativnega veleposestva, grofa Sylva-Tarouca. Ta je posebno prijazno govoril na adreso čeških poslancev. Spominjal jih je na čase, ko je konzervativno plemstvo hodilo roko v roki s češkimi ljudskimi poslanci in želel, da bi se ti časi povrnili. Tudi je povdarjal, da se je konzervativno plemstvo prav zaradi tega zamerilo kroni, ker se je združilo s češkimi poslanci. Glede Gautschevga načrta za volilno reformo se je govornik izrazil jako nepriznano in zlasti ostro bičal nekonsekventnost in pristranost tega načrta. Zdaj govoril dr. Adler, za njim pride na vrsto grof Sternberg. Prihodnja seja bo v torek.

Dunaj 9. marca. Načelniki klubov so danes sklenili, naj se po končanem prvem branju volilne reforme rešijo: zakon o čeških, zakon o aktivitetnih dokladah uradnikov, zakon o vojaških taksa, obrtni red in zakon o plačevanju prispevkov za skupne zadeve.

Dunaj 9. marca. Volilna reforma se odkaže odseku 48 članov; ta odsek se izvoli po starem ključu.

Dunaj 9. marca. Praška „Politik“ razširja vest, da vstopita Pacak in Derschatta prav v kratkem v ministrstvo. Nasproti temu zatrjujeta Pacak in Derschatta, da je ta vest iz spletarskih namenov izmišljena.

Dunaj 9. marca. „Deutsches Tagblatt“ je konfisciran zaradi detajliranega članka o avstrijskih vojnih pripravah proti Črni gori.

Budimpešta 9. marca. „Hirlap“ javlja, da se bodo vršile nove volitve v parlament v začetku aprila.

Belgrad 9. marca. Ker je vlada demisijoira, se vrše pogajanja med obema radikalnima grupama radi sestave skupnega kabineta. Pozitivnega se do sedaj še ni sklenilo ničesar, ali se koalija splošno smatra kot fait accompli, ker ni momentano nobenega drugega izhoda iz težke situacije, ki je nastala vsled započete carinske vojne. — ut.

Bern 9. marca. Tukajšnji zdravnik dr. Odier je izumil sredstvo zoper raka in je svoje petletne skušnje predložil pariški akademiji. Odier pravi, da njegovo sredstvo ozdravi 80 odstotkov vseh bolnikov. To sredstvo ni serum.

Danes, dne 9. marca žrebanje!
Trafikantska loterija
2223 dobitkov. 679—8
Glavni dobitek 40.000 krov vrednosti.
Srečke à 1 krova. — Naprodaj povsod.

Vsem, ki se čutijo bedne in onemogoče
ki so nervozni in brez eneržije daje Sanatogen nove živiljenške moči in poguma. Sijajno ga je ocenilo več nego 3000 profesorjev in zdravnikov. Naprodaj po lekarnah in drogerijah. Brošure razpošiljata gratis in franko Bauer & Cie., Berlin SW 48 in gene ralno zastopstvo C. Brady, Dunaj I. 791—2

Meteorologično poročilo.

Mare	Stanje opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
8. 9. zv.	738.8	7.7	moč. jzah.	pol. oblač.	
9. 7. zj.	734.1	8.3	sr. jzahod	oblačno	
2. pop.	731.1	9.1	p. m. zahod	oblačno	

Srednja včerajšnja temperatura: 61°, normale: 24°. — Padavina v mm 0.0.

Borzna poročila.

„Kreditna banka v Ljubljani“.

Uradni kurz dun. borze 8. marca 1906.

Naložbeni papiri	Denar	Blago
4 2/3% majška renta . . .	99 85	100 05
4 2/3% srebrna renta . . .	99 80	100 —
4% avstr. kronska renta . .	99 90	100 10
4% zlata . . .	118 —	118 20
4% ogrska kronska renta .	95 05	95 25
4% zlata . . .	113 —	113 20
4% posojilo dež. Kranjske	99 50	101 65
4 1/2% posojilo mesta Špijet	100 65	101 —
4 1/2% Zadar . . .	100 —	100 —
4 1/2% bos.-herc. železniško posojilo 1902 . .	100 30	101 30
4% češka dež. banka k. o. .	100 —	100 10
4% z. ž. o. .	100 15	100 25
4 1/2% zast. pisma gal. dež. hipotečne banke . .	100 25	101 25
4 1/2% pek. kom. k. o. z 10% pr. . .	106 20	107 70
4 1/2% zast. pisma Inneršt. hranilnice . . .	100 50	101 50
4 1/2% zast. pisma ogr. cent. dež. hranilnice . . .	100 —	100 40
4 1/2% z. pis. ogr. hip. ban. obl. ogr. lokalnih železnic d. dr. . .	99 50	100 50
4% obl. češke ind. banke Počer . . .	100 50	101 50
4% prior. lok. želez. Trst . . .	99 90	100 —
4% prior. dolenskih žel. . .	99 50	100 —
3% prior. juž. žel. kup. 1/2% . .	316 50	318 50
4 1/2% avstr. pos. za žel. p. o. . .	100 80	101 80

Srečke . . .

Srečke od 1. 1860% . . .	195 25	197 25
od 1. 1864 . . .	287 25	289 25
tzske . . .	157 75	159 75
zem. kred. I. emisije . . .	289 —	299 —
II. . .	290 —	300 —
ogr. hip. banke . . .	265 —	274 —
srbiske à frs. 100 — turške . . .	100 —	107 50
Basiliška srečke . . .	23 50	25 50
Kreditne . . .	473 —	482 —
Inomoške . . .	78 —	84 —
Krakovske . . .	91 —	99 —
Ljubljanske . . .	59 —	65 —
Avtstr. rdeč. križa . . .	50 75	52 75
Ogr. . .	32 —	34 —
Rudolfove . . .	56 50	60 50
Salcburške . . .	71 —	77 —
Dunajske kom. . .	527 —	537 —

Delnice . . .

južne železnice . . .	124 75	125 75
Državne železnice . . .	673 75	674 75
Avstr.-ogrskie bančne delni. . .	1634 —	1644 —
Avstr. kreditne banke . . .	669 75	670 75
Ogrske . . .	793 —	794 —
Zlínostenske . . .	245 50	246 50
Premogokop v Mostu (Brux) . . .	658 —	665 —
Alpinške montane . . .	538 25	539 25
Praške žel. ind. dr. . .	2635 —	2645 —
Rima-Murányi . . .	537 —	538 —
Trboveljske prem. družbe . . .	270 —	274 —
Avstr. orožne tovr. družbe . . .	565 —	570 —
Ceške sladkorne družbe . . .	156 —	158 —

Valute . . .

C. kr cekin . . .	11 35	11 39
20 franki . . .	19 11	19 13
20 marke . . .	23 50	23 55
Sovereigns . . .	23 96	24 04
Marke . . .	117 45	117 65
Laški bankovci . . .	95 65	95 85
Rublji . . .	251 —	251 75
Dolarji . . .	4 84	5 —

Efekktiv. 5 - 10 vin. višje.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 9. marca 1906.

Termin.

Pšenica za april . . . za	100 kg	K 16 62
oktober . . .	100 —	16 54
Rž . . .	100 —	13 62
aprili . . .	100 —	13 34
oktober . . .	100 —	13 72
Koruza . . . maj . . .	100 —	13 94
julij . . .	100 —	15 42
Oves . . . april . . .	100 —	12 52
oktober . . .	100 —	

10. marec 1906.

za

11. marec 1906.

za

12. marec 1906.

za

13. marec 1906.

za

14. marec 1906.

za

15. marec 1906.

za

16. marec 1906.

za

17. marec 1906.

za

18. marec 1906.

za

19. marec 1906.

za

20. marec 1906.

za

21. marec 1906.

za

22. marec 1906.

za

23. marec 1906.

za

24. marec 1906.

za

25. marec 1906.

za

26. marec 1906.

za